

Ohannes Kılıçdağı: Zaman ve insan kaybı

Posted on 01/02/2015

Bu hafta size, bir siyasi partinin devletten/hükümetten talep ve beklentilerini içeren, kaynaklarım vasıtasıyla ulaştığım bir belgeyi, bire bir olmasa da, aktarmak istiyorum. O taleplerin bazılarını aşağıya madde madde alıyorum.

1. Vilayetlerin yerel yönetimi ülkede yaşamakta olan bütün halkların eşit olarak yararlanacakları ademimerkeziyet sistemi (yerinden yönetimin diğer bir adı- OK) temel alınarak yürütülmelidir.
2. Merkezî yönetim, devletin ortak işlerini yönetecektir. Dış politika, ordu, hazine, gümrük, demiryolları, posta, telgraf merkezi hükümetin yönetiminde kalırken, diğer işler vilayetlere devredilmelidir.
3. Encümenler, adliye ve diğer yerel idari organlar, genel, adil, nispi temsil temelinde seçimle oluşmalıdır. Bu ilke bütün halklar ve dinler için eşitlikçi bir anlayışla uygulanmalıdır.
4. Vilayetlere yerel işlerini yürütme hakkı ve bu konuda geniş bir özerklik verilmeli, cemaat işleri de cemaatlere bırakılmalıdır. Vilayet gelirlerinin bir bölümü yerel gereksinimlere ayrılmalıdır.
5. Hükümetin tayin edeceği vali, kaymakam ve mahkeme reislerinin görevleri dışındaki bütün görevler yerel danışma kurullarına bırakılmalıdır.
6. Vilayet sınırlarının belirlenmesinde, eski rejimdeki tasarrufun aksine, nüfusun ulusal

özellikleri ve kültürel gelenekleri göz önünde tutulmalıdır.

7. Bütün halklar ve dinî gruplar bütünüyle eşit ve adil yönetilmeli, sınıf ve zümre karakteri taşıyan bütün ayrıcalıklar kaldırılmalıdır.

8. İfade özgürlüğü, basın özgürlüğü, inanç özgürlüğü, toplantı özgürlüğü, protesto ve gösteri özgürlüğü tanınmalıdır. Özel malın, mülkün, haberleşmenin dokunulmazlığı tanınmalıdır.

9. Ülke genelinde zorunlu ve ücretsiz ilkokullarda resmi dil öğrenimin dördüncü yılından itibaren verilmelidir. (Yani bu, dördüncü yıla kadar kadar eğitim sadece anadilde olacak, o yıldan sonra da anadilde eğitim esas olmakla birlikte resmi dil müfredata dahil olacak demektir-OK)

Evet, bir özetini aktardığım bu belge hangi partiye ait acaba? Birçoğunuzun HDP tahmini yaptığına eminim ama değil. Bu belge Ermeni Devrimci Federasyonu'na, daha bilinen ismiyle Taşnaktsutyun'a ait. İkinci Meşrutiyet'in ilanından birkaç ay sonra, 1 Eylül 1908'de toplanan danışma kurulunun, son halini verdiği parti programından alınan bazı ifadeler bunlar. Yeni bir başlangıç olması beklenen yeni rejimin hangi ilkeler üzerine oturması gerektiğinden bahsediyor.

Bu belgenin HDP'ye ait olmadığını söyledik ama acaba kaç HDP'li milletvekili veya partili bu programın ana mantığına itiraz eder? Daha geniş söyleyecek olursak, acaba, genel anlamda Kürt siyasi hareketinin, burada dile getirilen taleplere karşı tutumu ne olur? İtiraz etmek bir yana, zaten onların da mücadelesini verdiği ilkeler bunlar değil mi? Peki, yüz küsur sene sonra hâlâ bu ilkeler etrafında bir mücadele veriliyor olması bize ne anlatıyor? Bu soruya birçok cevap verilebilir tabii, ama bana ilk çağrıştırdığı, müthiş bir zaman ve tabii ki insan kaybı. Devletin demokratikleşmeye direnmesi yüzünden şunca zaman kaybettik ve kaybetmeye devam ediyoruz ('devlet'i burada tekil kullanıyorum, çünkü bu açıdan imparatorlukla cumhuriyet arasında net bir süreklilik vardır). Bu toprakları demokratik bir

düzende yönetme iddianız varsa, yukarıda sayılanlar bu iddianın kaçınılmaz gerekleridir. Dün bu taleplerin arkasında koca bir halk vardı ('halk' diyorum, çünkü bunlar sadece Taşnakların değil, Ermeni toplumunun genel beklentileriydi), onu bir şekilde imha ve tasfiye ettiniz ama bugün aynı taleplerin arkasına başka bir koca halk yığını geçti. Ortada Türklere karşı tarihi bir komplo olduğundan değil, eşit, özgür, demokratik yaşamın gerekleri bunlar olduğu için bu böyle. Eğer bu talepler o gün karşılık bulabilseydi, ne bu kadar zaman, ne de bu kadar insan kaybedecektik desek abartılı bir şey söylemiş olmayız.

not: Gazeteciler kaynağını açıklamaz ama ben gazeteci olmadığım için kaynağımı da söyleyeyim, akıllarda soru işareti kalmasın. Bu program, Taşnakların resmi yayın organı 'Troşag'da Eylül-Ekim 1908'de yayımlanıyor. Biz de bunu, Arsen Avagyan ve Gaidz Minassian'ın yazdığı, Mutlucan Şahan'ın Türkçeye çevirdiği, Aras Yayıncılık'tan çıkan 'Ermeniler ve İttihat ve Terakki: İşbirliğinden Çatışmaya' isimli kitaptan öğreniyoruz. Daha öğrenecek çok şeyimiz var.

Kaynak: agos.com.tr